

Aika 13.11.2025, klo 09:00

Paikka OYS Satakieli. Etäyhteys mahdollistettu.

Käsiteltävät asiat

§ 57 Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

§ 58 Pöytäkirjantarkastajien valinta

§ 59 Työjärjestyksen hyväksyntä

§ 60 Infot

**§ 61 Vammaispalvelulain mukaisten erityispalvelujen myöntämisen perusteet
1.1.2026 alkaen**

§ 62 Nuorisovaltuuston terveiset tulevaisuuslautakunnalle

Osallistujat

Matti Honkala, puheenjohtaja
Rami Rauhala, 1. varapuheenjohtaja
Tarja Jäminki, sihteeri
Olli Heikkilä
Tuomas Komulainen
Juha Korpelainen
Taru Lehtinen
Jari Männikkö
Anneli Näppä
Sinikka Parttimaa
Suvi Puhto
Katja Tuliniemi
Jani Törmi
Anni-Inkeri Törmänen
Mirja Annala, ensihoitopäällikkö
Arja Heikkinen, hankinta- ja valvontajohtaja
Miia Kekarainen, hankintapäällikkö
Teija Kekonen, tutkimus-, kehitys- ja innovaatiojohtaja
Outi Korhonen, viestintäpäällikkö
Päivi Lauri, toimialuejohtaja
Juha Paloneva, toimialuejohtaja
Päivi Peltokorpi, toimialuejohtaja
Sara Suvanto
Sanna Tölli, asiantuntija
Anu Vuorinen, strategia- ja talousjohtaja
Margit Yli-Kotila, vastuuyksikköpäällikkö
Kirsti Ylitalo-Katajisto, sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisjohtaja

§ 57**Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus**

Hallintosäännön 144 §:n mukaan kokouskutsun antaa puheenjohtaja tai hänen estyneenä ollessa varapuheenjohtaja. Kokouskutsu tulee lähettää, mikäli mahdollista, vähintään kolme (3) päivää ennen kokousta toimielimen jäsenille ja muille, joilla on läsnäolo-oikeus tai -velvollisuus.

Hallintosäännön 146 §:n mukaan esityslista julkaistaan hyvinvointialueen verkkosivuilla.

Toimielin on päätösvaltainen, kun yli puolet jäsenistä on läsnä (hyvinvointialuelaki 108.2 §).

Puheenjohtaja toteaa läsnä olevat sekä onko kokous laillisesti koolle kutsuttu ja päätösvaltainen.

§ 58**Pöytäkirjantarkastajien valinta**

Lautakunta valitsee kaksi pöytäkirjan tarkastajaa.

§ 59**Työjärjestyksen hyväksyntä**

Lautakunta hyväksyy esityslistan kokouksen työjärjestykseksi.

§ 60
Infot

PPHVADno-2025-21755

1. Haavanhoito-ohjeen tarkennus: Margit Yli-Kotila, Päivi Peltokorpi, Juha Paloneva
2. Ensihoidon palvelutasopäätös: Mirja Annala, Juha Paloneva
3. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen alueellinen asiantuntija-arvio sekä valtakunnallinen asiantuntija-arvio (syksy 2025): Anu Vuorinen, Kirsti Ylitalo-Katajisto
4. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisjohtajan katsaus: Kirsti Ylitalo-Katajisto

Ehdotus

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisjohtaja Kirsti Ylitalo-Katajisto (p. 044 703 4007):
Lautakunta merkitsee infot tiedoksi.

§ 61**Vammaispalvelulain mukaisten erityispalvelujen myöntämisen perusteet 1.1.2026 alkaen**

PPHVADno-2025-23343

Liitteet

- 1 Vammaisneuvoston työvaliokunnan lausunto vmpl erityispalvelut.pdf
- 2 Vammaispalvelulain mukaisten erityispalvelujen myöntämisen perusteet 1.1.2026 alkaen.pdf

Valmistelijat

Päivi Lauri, vammaispalveluiden toimialuejohtaja (paivi.lauri@pohde.fi), Arja Heikkinen, hankinta- ja valvontajohtaja (arja.heikkinen@pohde.fi), Miia Kekarainen, hankintapäällikkö (miia.kekarainen@pohde.fi), Sanna Tölli, asiantuntija (sanna.tolli@pohde.fi).

Käsiteltävä asia

Järjestämislain (612/2021, 4 §) mukaan hyvinvointialueen on suunniteltava ja toteutettava sosiaali- ja terveydenhuolto sisällöltään ja laadultaan sellaisena kuin asiakkaiden tarve edellyttää. Palvelut on toteutettava yhdenvertaisesti.

Vammaispalvelulaki (675/2023) on tullut voimaan 1.1.2025. Lakiin sisältyy uusia erityispalveluja sekä vammaispalvelulain (380/1987) mukaisia palveluja on uudistettu nimekkeiden ja sisältöjen osalta. Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen vammaispalvelulain mukaisten erityispalvelujen myöntämisen perusteet on tehty vastamaan voimassa olevaa lainsäädäntöä. Vammaispalvelulaki määrittää sen, kenellä on oikeus saada palvelua ja mitkä ovat palvelun toteuttamistavat.

Pohjois-Pohjanmaan tulevaisuuslautakunta on hyväksynyt 21.8.2025 § 19 vammaispalvelulain mukaisen liikkumisen tuen myöntämisen perusteet Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueella 1.11.2025 alkaen sekä § 20 Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen vammaispalvelulain mukaisen henkilökohtaisen avun myöntämisen perusteet 1.11.2025 alkaen.

Esitetään vammaispalvelulain mukaisten erityispalvelujen myöntämisen perusteita voimaantulevaksi 1.1.2026 alkaen.

Valmistelu

Vammaispalvelulain mukaisten erityispalvelujen myöntämisen perusteita on valmisteltu yhteistyössä vammaispalveluiden, ikäihmisten palveluiden sekä perhe- ja sosiaalipalvelut ja Oys psykiatrian toimialueiden kanssa.

Myöntämisen perusteet on esitelty vammaisneuvostolle 1.10.2025.

Vammaisneuvoston työvaliokunta on antanut kirjallisen lausunnon myöntämisen perusteista 29.10.2025, joka on liitteenä. Myöntämisen perusteissa on huomioitu työvaliokunnan lausunnossa olleita muutosehdotuksia. Työvaliokunnalle annetaan kirjallinen vastaus myöntämisen perusteita koskeviin muutosehdotuksiin.

Myöntämisen perusteiden keskeinen sisältö

Siirtymäsäännöksen (VpL 42 §) mukaan päätökset on saatettava vammaispalvelulain (675/2023) mukaisiksi aina vammaisen henkilön aloitteesta tai hyvinvointialueen

aloitteesta, kun vammaisen henkilön palveluntarve sitä edellyttää, kuitenkin viimeistään 1.1.2028 alkaen.

Kumotun vammaispalvelulain lain (380/1987) perusteella tehdyt päätökset pysyvät voimassa päätöksiin merkityn voimassaoloajan, kuitenkin enintään kolme vuotta uuden lain voimaantulosta (1.1.2025). Toistaiseksi voimassa olevat ja pitkät määräaikaiset päätökset ovat voimassa enintään kolme vuotta lain (675/2023) voimaantulosta. Poikkeuksena on kehitysvammalain mukainen kuntouttava varhaiskasvatus, jota ei koske kolmen vuoden enimmäisaika. Päätös on voimassa päätökseen merkityn voimassaoloajan.

Vammaispalvelulain 2 § sovelletaan erityispalveluiden järjestämiseen niille vammaisille henkilöille, jotka tarvitsevat vamman tai sairauden aiheuttaman pitkäaikaisen fyysisen, kognitiivisen, psyykkisen, sosiaalisen tai aisteihin liittyvän toimintarajoitteen johdosta välttämättä apua tai tukea tavanomaisessa elämässä.

Vammaispalvelulain perusteella järjestetään palveluita vain, jos muussa laissa tarkoitetut palvelut eivät ole henkilön yksilöllisen palvelutarpeen ja edun kannalta sopivia ja riittäviä. Asiakkaan edusta säädetään sosiaalihuoltolain 4 ja 5 §:ssä.

Vammaispalvelulakia sovelletaan lain 2 §:ssä määritellyyn vammaiseen henkilöön. Tämä tarkoittaa, että oikeus vammaispalvelulain mukaisiin palveluihin on henkilöllä, joka täyttää kaikki vammaisen henkilön määritelmässä mainitut edellytykset. Vammaispalvelulaissa on lisäksi säädetty kunkin palvelun osalta palvelukohtaisista myöntämisedellytyksistä, jotka vammaisen henkilön on myös täytettävä ollakseen oikeutettu kyseiseen palveluun.

Vammaispalvelulain mukaiset erityispalvelut

Valmennus

Vammaisella henkilöllä on oikeus saada valmennusta (VpL 7-8 §), jos hän tarvitsee tukea uusien taitojen oppimiseen tai olemassa olevien vahvistamiseen itsenäistä elämää varten sekä elämän muutostilanteessa toimimiseen tai siihen valmistautumiseen. Esimerkkinä valmennuksesta ovat asumisvalmennus ja kommunikaatio-opetus. Valmennus on määräaikainen ja tavoitteellinen palvelu. Palvelu toteutetaan asiakkaan tarpeen mukaisesti Pohteen omana toimintana tai ostopalveluna erillisten tarjouspyyntöjen mukaisesti.

Erityinen osallisuuden tuki

Erityisen osallisuuden tuella (VpL 12-13 §) turvataan vammaisen henkilön oikeus osallistua ja päästä osalliseksi sosiaalisen vuorovaikutuksen tilanteissa ja vapaa-ajan toiminnassa myös silloin, kun hän ei kykene itsenäisesti tai tuettuna muodostamaan ja ilmaisemaan tahtoaan avun sisällöstä tai kun henkilökohtainen apu ei ole hänelle sopiva palvelu. Vammaispalvelulaissa on määriteltä erityisen osallisuuden määrä vähintään 10 tuntia kuukaudessa vuonna 2025, vähintään 20 tuntia vuonna 2026 ja vähintään 30 tuntia kuukaudessa vuoden 2027 alusta lähtien, ellei hän hae tätä pienempää tuntimäärää. Tukea antaa ensisijaisesti tutkinnon suorittanut ammattihenkilö. Palvelu järjestetään Pohteella toimeksiantosopimuksella, omana palveluna ja ostopalveluina erillisten tarjouspyyntöjen perusteella.

Tuettu päätöksenteko

Tuettu päätöksenteko palvelulla tuetaan vammaista henkilöä, että hän voi tehdä omaa elämäänsä koskevia merkittäviä päätöksiä, esimerkiksi oma tai läheisen vakava sairastuminen, elämän suuret taitekohdat, kuten koulun alkaminen, opiskelu- tai työpaikan valinta, suuret muutokset perheessä taikka muutto. Muissa kuin merkittävissä päätöksentekotilanteissa vammaisen henkilön päätöksentekoa tuetaan hänen yksilöllisen tarpeensa mukaan osana vammaispalvelulain perusteella järjestettäviä palveluita silloin, kun se soveltuu palvelun luonteeseen. Pieniin, arkisiin päätöksiin ei ole oikeutta saada erillistä tuetun päätöksenteon palvelua.

Palvelua myönnetään tarpeenmukaisesti, enintään 30 tuntia päätöksen voimassaolon ajalle. Tuetun päätöksenteon päätös tehdään määräaikaisena, enintään neljäksi kuukaudeksi. Päätöksenteon tukea antavalta henkilöltä ei edellytetä tiettyä koulutusta, vaan vammaisen henkilön yksilölliset tarpeet määrittävät vaadittavan osaamisen. Pohteella palvelu toteutetaan omana toimintana ja toimeksiantosopimuksella.

Vaativa moniammatillinen tuki

Vaativa moniammatillinen tuki on tarkoitettu asiakkaille, joiden tuen tarve vaatii useiden eri alojen asiantuntemusta. Tuki voidaan myöntää vammaiselle henkilölle, hänen läheisilleen sekä hänen kanssaan työskenteleville ammattilaisille haastavissa tilanteissa, jotka vaativat erityistä osaamista ja yhteistyötä. Tuki on sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten yhdessä toteuttama palvelukokonaisuus, joka turvaa vammaisen henkilön kommunikoinnin, vuorovaikutuksen, itsemääräämisoikeuden ja osallisuuden sekä auttaa selvittämään ja ratkaisemaan haastavan käyttäytymisen syitä. Tuki voidaan toteuttaa asiakkaan omassa toimintaympäristössä ja erityisen vaativissa tilanteissa järjestetään vaativan moniammatillisen tuen yksikössä.

Hyvinvointialueella on oltava alueella tarvittava määrä vaativan moniammatillisen tuen asiantuntijaryhmiä, joissa on riittävä lääketieteen, psykologian, sosiaalityön, vuorovaikutuksen ja muu asiantuntemus vaativan moniammatillisen tuen toteuttamista varten. OYS Konstissa toimii vaativan moniammatillisen tuen asiantuntijaryhmä, joka toteuttaa vaativaa moniammatillista tukea kuntoutusosaston ja avopalvelun asiakkaille. Alueilla toimii vaativan moniammatillisen tuen työryhmiä (nimetyt Imo -työryhmät), jotka toteuttavat vaativaa moniammatillista tukea vaativille, ympärivuorokautisille palveluasumisyksiköille.

Asumisen tuki

Vammaisella henkilöllä on oikeus saada asumisen tukea (VpL 18), jos hän tarvitsee apua tai tukea voidakseen hoitaa päivittäiset toimensa. Asumisen tuki sisältää tarvittavan avun ja tuen päivittäisissä toimissa, vuorovaikutuksessa, osallisuudessa sekä niissä itsehoitoa vastaavissa toimenpiteissä, jotka liittyvät terveyden ylläpitoon ja pitkäaikaisen sairauden ohjeiden mukaiseen hoitoon.

Asumisen tukeen ei lähtökohtaisesti kuulu asuntoa. Poikkeuksen tästä muodostaa asumisen tuen toteuttaminen ryhmämuotoisena asumisena, jossa asunto kuuluu asumisen tuen kokonaisuuteen, vaikka se voidaan vuokrata erilliseltä vuokranantajalta.

Asumisen tuki voidaan toteuttaa esimerkiksi henkilökohtaisen avun, asumisen tuen työntekijöiden, perhehoidon, sosiaalihuoltolain mukaisten tukipalvelujen, lapsiperheiden kotipalvelun tai kotihoidon avulla taikka näitä yhdistelemällä.

Pohteella asumisen tukea järjestetään omana toimintana ja ostopalveluna. Palvelusetelillä järjestetään henkilökohtaista apua ja kotihoitoa.

Lapsen asumisen tuki

Lapsen asumisen tuki (19 §) Järjestetään ensisijaisesti lapsen omaan kotiin, jossa hän asuu perheensä kanssa. Lapsen asuminen kodin ulkopuolella on mahdollista, jos nämä kriteerit täyttyvät:

- lapsen ei ole mahdollista asua kotona perheensä kanssa kotiin järjestettyjen palveluidenkaan turvin,
- palvelun järjestäminen ei perustu lastensuojelun tarpeeseen,
- lapsen huoltajat antavat palvelun järjestämiseen suostumuksensa,
- lapsen mielipide on selvitetty ja
- on arvioitu, miten asumisen tuki voidaan järjestää lapsen edun mukaisesti.

Lapsen asuminen muualla kuin oman perheensä kanssa voidaan järjestää perhehoitona tai enintään seitsemän lapsen ryhmäkodissa.

Esteettömän asumisen tuki

Vammaisella henkilöllä on oikeus saada kohtuullinen tuki esteettömään asumiseen (VpL 22-23 §), jos vamman tai sairauden aiheuttama toimintarajoite estää asumisen omassa kodissa ilman esteettömän asumisen tukea. Lisäksi edellytyksenä on, että se lisää mahdollisuuksia toimia itsenäisesti.

Esteettömän asumisen tuki on järjestettävä:

- asunnon muutostöihin;
- esteiden poistamiseen asunnon välittömästä lähiympäristöstä;
- esteettömän asumisen mahdollistaviin välineisiin ja muihin teknisiin ratkaisuihin ja
- esteettömän asumisen suunnitteluun.

Esteettömän asumisen tuki on laajennettu koskemaan myös sauna, parveketta, piha-aluetta sekä lapsen vuoroasumisessa mahdollistamaan muutostyöt molempien vanhempien asuntoon.

Pohde hankkii esteettömän asumisen tuen palvelut sopimukseen perustuen kilpailutetuilta palveluiden tuottajilta tai tuottaa palvelun omana toimintana.

Päivätoiminta

Päivätoiminnan (VpL 25-26 §) tarkoituksena on tukea vammaisen henkilön sosiaalista vuorovaikutusta ja osallisuutta sekä toimintakykyä ja omia vahvuuksia. Päivätoimintaa on järjestettävä henkilön tarpeiden ja voimavarojen mukaan siten, että toiminta mahdollistaa säännöllisen päivä- tai viikkorytmin sekä riittävän levon. Vammaiselle henkilölle on turvattava mahdollisuus osallistua toimintaan viitenä päivänä viikossa, ellei pienempi määrä riittäisi vastaamaan hänen tarpeisiinsa.

Päivätoimintaa on järjestettävä ensisijaisesti muualla kuin henkilön kotona tai ryhmämuotoiseen asumiseen liittyvissä tiloissa. Vammaisella henkilöllä on oikeus saada maksuttomat matkat päivätoimintaan, jos hänellä on erityisiä vaikeuksia liikkumisessa eikä hän pysty itsenäisesti käyttämään julkista joukkoliikennettä ilman kohtuuttoman suuria vaikeuksia (VpL 28 §).

Pohde järjestää vammaisten henkilöiden päivätoimintaa omana toimintana ja ostopalveluna.

Kehitysvammaisten henkilöiden työtoiminta

Kehitysvammaisille henkilöille työtoimintaa (VpL 27 §) voidaan myöntää toissijaisesti vammaispalvelulain perusteella, jos ensisijaiset palvelut eivät vastaa kehitysvammaisen henkilön yksilöllisiin tarpeisiin. Työtoimintaa voidaan järjestää joko ryhmämuotoisena toimintana tai yksilöllisenä palveluna toiminnan tavoitteista ja sisällöstä riippuen. Työtoimintaa voidaan järjestää työ- ja toimintakeskuksissa tai missä tahansa toimintaan soveltuvassa paikassa.

Kehitysvammainen henkilö voi saada maksuttomat matkat kehitysvammaisten työtoimintaan, jos hänellä on erityisiä vaikeuksia liikkumisessa eikä hän pysty itsenäisesti käyttämään julkista joukkoliikennettä ilman kohtuuttoman suuria vaikeuksia (VpL 28§). Kehitysvammaisten työtoimintaa järjestetään pääosin Pohteen omana toimintana, jonkin verran ostopalveluna.

Taloudellinen tuki

Taloudellista tukea (VpL 32 §) voidaan myöntää auton tai muun kulkuneuvon hankintaan henkilöille, jotka täyttävät liikkumisen tuen kriteerit. Kustannuksina huomioidaan vammaiselle henkilölle auton hankinnasta aiheutuvat todelliset, välttämättömät ja kohtuulliset kustannukset.

Pohde korvaa määrärahojen puitteissa kokonaan toimintarajoitteen edellyttämät välttämättömät ja kohtuulliset muutostyöt, jotka tehdään vakiomalliseen välineeseen tai muuhun tekniseen ratkaisuun sekä autoon tai muuhun kulkuvälineeseen.

Taloudellista tukea autoon tai muuhun kulkuneuvoon voidaan myöntää 20 % hankintahinnasta, enintään kuitenkin 3 400 euroa. Taloudellista tukea voidaan myöntää ajamisen ja auton hallitsemisen kannalta välttämättömiin ja kohtuullisiin lisälaitteisiin ja muutostöihin 100 % kustannuksista ja auton käytön kannalta hyödyllisiin lisälaitteisiin ja muutostöihin 50 % kohtuullisista kustannuksista.

Jos taloudellisen tuen myöntämistä joudutaan rajaamaan määrärahojen riittämättömyyden vuoksi, tukea myönnettäessä ovat etusijalla seuraavat asiakasryhmät:

- Työssäkäyvät sekä opiskelevat henkilöt.
- Vammaiset henkilöt, jotka ajavat itse autoa ja tarvitsevat liikkumisessaan apuvälineitä.
- Ne alle 18-vuotiaat vammaiset henkilöt, jotka tarvitsevat vamman tai sairauden vuoksi lisälaitteita pystyäkseen matkustamaan perheen autossa ja jotka eivät saa riittäviä liikkumisen tuen palveluja Pohteen järjestämänä. Mikäli korvausta auton hankintaan anotaan vammaisen lapsen tai nuoren kuljetustarpeisiin, päätöstä tehtäessä selvitetään hakijan perheolosuhteet ja auton käyttötarpeet lapsen tai nuoren kuljetuksiin. Vain erityisen painavista syistä avustetaan vammaisen lapsen perhettä auton hankinnassa.

Taloudellinen tuki hengityslaitteen varassa elävälle henkilölle

Hengityslaitteen varassa elävällä henkilöllä (VpL 33 §) tarkoitetaan henkilöä, jonka elämän ylläpitäminen edellyttää henkitorviavanteen kautta toteutettavaa tai muuta pysyvää taikka pitkäaikaista ympärivuorokautisesti laitteen avulla toteutettavaa hengitystukihoitoa.

Hengityslaitteen varassa elävällä henkilöllä on oikeus saada taloudellista tukea ylläpitokustannuksiinsa silloin, kun hän ei ole terveydenhuollon laitoshoidossa. Taloudellisena tukena myönnetään 1 400 euroa kuukaudessa.

Ennen uuden vammaispalvelulain voimaantuloa erikoissairaanhoidon järjestänyt hengityshalvauksen omaavan henkilön kotona asumisessa tarvittavan avun ympärivuorokautisen hoitoringin avulla.

Hengityslaitteen varassa elävillä henkilöillä siirtymäaika säännös eroaa lain yleisestä siirtymäaika säännöksestä. Siirtyminen uuden vammaispalvelulain mukaisiin palveluihin edellyttää hengityslaitteen varassa elävän henkilön omaa pyyntöä siirtymäaikana. Tänä aikana siirtyminen uuden vammaispalvelulain mukaisiin palveluihin hyvinvointialueen aloitteesta ei ole mahdollista.

Muut palvelut ja tukitoimet

Muita lain tarkoituksen toteuttamiseksi tarvittavia palveluita ja taloudellisia tukitoimia (VpL 34 §) voidaan myöntää varattujen määrärahojen puitteissa.

Määrärahojen puitteissa ylimääräiset vaatetuskustannukset, jotka johtuvat vamman tai sairauden aiheuttaman toimintarajoitteen vuoksi vaatteiden tavanomaista suuremmasta kulumisesta tai siitä, että henkilö ei voi käyttää valmiina ostettavia vaatteita tai jalkineita, eikä kustannuksia saa lääkinnällisenä kuntoutuksena tai muutoin korvata.

Tukea voidaan myöntää erityisravinnosta tai erityisravintovalmisteista aiheutuviin ylimääräisiin kustannuksiin, mikäli henkilö joutuu käyttämään niitä pitkäaikaisesti ja säännöllisesti. Vamman tai sairauden edellyttämä erityisravinnon tai -valmisteen käyttö tulee olla lääketieteellisesti yksityiskohtaisesti selvitetty.

Muuna palveluna voidaan myöntää avustajapalvelu perusopetuslain mukaiseen aamu- ja iltapäivätoimintaan, jos lapsi pystyy avustajan kanssa osallistumaan perusopetuslain mukaiseen toimintaan.

Ehdotus

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisjohtaja Kirsti Ylitalo-Katajisto, p. 044 703 4007:

Tulevaisuuslautakunta päättää hyväksyä:

- Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen vammaispalvelulain mukaisten erityispalvelujen myöntämisen perusteet 1.1.2026 alkaen

§ 62**Nuorisovaltuuston terveiset tulevaisuuslautakunnalle**

PPHVADno-2025-8395

Nuorisovaltuuston terveiset tulevaisuuslautakunnalle.

Ehdotus

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisjohtaja Kirsti Ylitalo-Katajisto (p. 044 703 4007):

Lautakunta merkitsee terveiset tiedoksi.